

PRIKLAUSOMYBIŲ PAPLITIMAS TARP VILNIAUS PATAISOS NAMUOSE KALINČIŲ VYRŲ

Darbo autorės. Kotryna LIBERYTĖ (VI kursas), Dovilė MEIDUTĖ (VI kursas).

Darbo vadovė. Doc. dr. Laura NEDZINSKIENĖ (VU MF BMI Anatomijos, histologijos ir antropologijos katedra).

Darbo tikslas. Nustatyti psichiką veikiančių medžiagų vartojimo paplitimą Vilniaus 2-uosiuose pataisos namuose.

Darbo metodika. 2020 m. sausio–kovo mėn. Vilniaus 2-uosiuose pataisos namuose buvo atlikta apklausa, kurioje dalyvavo 42 vyrai. Anoniminėje apklausoje dalyvavimas buvo savanoriškas, validuotą klausimyną sudarė 45 klausimai. Anketose respondantai nurodė savo sociodemografinius duomenis bei atsakė į klausimus apie psichiką veikiančių medžiagų vartojimo įpročius. Duomenys susisteminti ir apdoroti su Microsoft Excel programa.

Rezultatai. Tyrime dalyvavusių vyrų amžiaus vidurkis – $42 \pm 12,38$. 40,5 proc. yra vedę, 83 proc. – neturi aukštojo išsilavinimo. 74 proc. apklaustųjų nurodė, kad rūko, iš jų 1 asmuo rūko elektronines cigaretes, 2 asmenys – IQOS. Pirmą kartą pabandė rūkyti vidutiniškai 16 ± 5 metų amžiaus. Iš 35 į klausimą apie rūkymo įpročius atsakiusių pacientų 74,3 proc. kalinių nurodė, jog yra bandę mesti rūkyti. 36% proc. vyrų nurodė, jog yra bandę vartoti narkotikų, 2 iš jų nurodė vartojantys šiuo metu. Iš visų bandžusių vartoti narkotikus 87 proc. neturi aukštojo išsilavinimo, 80 proc. įkalinimo įstaigoje yra ne pirmą kartą, 33 proc. pirmą kartą narkotinių medžiagų pabandė įkalinimo įstaigoje, 20 proc. kalinių dėl su narkotikais susijusių nusikaltimų. Per paskutines 30 dienų narkotikus vartojo – 16,7 proc. kalinių. Vidutinis amžius, kada pirmą kartą pavartojo narkotikų – $23 \pm 9,6$ metai.

4 asmenys atskleidė kokią sumą per mėnesį išleidžia narkotinėms medžiagoms, suma varijuoja nuo 60 iki 2000 eurų. Iš 32 į šį klausimą atsakiusių kalinių 50 proc. nurodė, jog įkalinimo įstaigoje narkotinių medžiagų įsigyti yra lengva, 23 proc. apklaustųjų nurodė, jog joje vienkartinė narkotikų dozė kainuoja 15–30 eurų. Iš 27 į klausimą apie narkotinių medžiagų poveikį atsakiusių kalinių 74,1 proc. nurodė, kad vartodami narkotikus savo sveikatai kenkia arba labai kenkia. Iš 24 į šį klausimą atsakiusių kalinių 96 proc. nurodė, jog norėtų gyventi be narkotikų.

Išvados. Didžioji dalis (74 proc.) kalinių rūko. 36 proc. respondentų yra bandę vartoti narkotines medžiagas, didžioji dalis jų neturi aukštojo išsilavinimo bei įkalinimo įstaigoje yra ne pirmą kartą. 74 proc. apklaustųjų supranta, jog vartodami narkotines medžiagas kenkia savo sveikatai.

Raktažodžiai. Psichotropinės medžiagos; įkalinimo įstaiga; priklausomybės.